

Sebohusens historia

Historisk tillbakablick vid Sebohus 50-årsjubileum 1994 av Karl-Gunnar Stenberg

Marken har ursprungligen tillhört kyrkan. Domprostgårdens mark sträckte sig från N Järnvägsgränd och söderut. Mellan Tegnérgränd och Idrottshallen låg Domprostgården och därefter följde Domprostgården till Biskopsnäs i söder.

Gamla Domprostgården låg i Museiparken mitt emot Järnvägsstationen, men när den 1883 byggdes om till restaurang erhöll domprosten tjänstebostad i flerbildshuset Varendsgatan 4, vilken fastighet sedan felaktigt erhöll namnet Domprostgården. Hur marken kommit i kyrkans ägo tar lång tid att utreda. Folk skänkte mark till kyrkan, men sedan när regerande kung skulle ut i krig och behövde pengar lade han helt enkelt beslag på gårdar och kyrkklockor och annat, som ägdes av kyrkan. Några register motsvarande våra lagfartsregister fanns inte förrän 1875. Tidigare fördes fastigheterna upp i register allt eftersom kungen behövde skatter. För kyrkans mark erlades särskild skatt, som utgick i form av råg eller korn. Senare ändrades det till kontanter och det bestämdes då genom markgångstaxa hur mycket en bestämd mängd råg eller korn var värd.

1872 ansökte Växjö stad hos Kungl. Maj:t att erhålla Domprostgårdens ägor för att uppföra "billiga bostadplatser".

1875 kunde Växjö stad ta marken i besittning.

I köpekontraktet från 1885 där staden sålt en tomt kan man läsa: "Utom här ofvan betingade köpeskilling skall köparen erlægga en för all framtid utgående årlig afgäld af tio (10) kubikfot spannmål, hälften råg och hälften korn, vilken afgäld till Stadskassan inlevereras den 1 april efter nästföregående året fastställt tioårigt markgångspris för Kronobergs län".

Mellan 1907 och 1911 upprättades stadsplan för området bl a fick vårt kvarter namnet Sleipner och indelades i åtta tomter. Sleipner 1-8. När sedan kvarteret skulle bebyggas och bli en fastighet ändrades beteckningen till Sleipner 9.

1943-1944 ansökte ett stockholmsföretag – AB Sebohus – om bygglov för uppförande av de hus, som utgör Bostadsrättsföreningen Sebohus nr 1. Företaget uppförde liknande hus på flera platser i landet och att nr 1 finns med i namnet tyder på att det möjligen skulle följas av flera liknande bostäder. Företaget gick i konkurs efter ett par år.

Ritning Ernst Grönvall, Stockholm.

1944. Tomtmarken hade använts till jordbruk och några år tidigare fanns en ladugård i närheten av korsningen Vennerbergsgatan – Södra Esplanaden. Största delen av tomten låg i nivå med det låga området i tomtens mitt.

Gator

Vennerbergsgatan var utlagd till Södra Esplanadens norra körbana, därefter fortsatte Bergundavägen som vanlig körväg till Södra Ringvägen. Södra Esplanadens norra körbana var fördig utmed kvarteret. Tegnérgränd var helt färdig utmed kvarteret liksom Trädgårdsgatan. Norr om Trädgårdsgatan i östra delen låg ett lite annorlunda byggt hus, som kallades Templet och väster därom låg "Barnrikehuset", ett HSB-hus där det bodde familjer med många barn.

Söder om kvarteret var Domprostgården lite fuktigare och här var en del kolonilotter uppodlade. Diagonalt genom mossen gick en väg, som användes av gående, utmed denna väg fanns ett dike med grönst och slemmigt vatten.

En höst med köldgrader hade en berusad man på väg hem ramlat ned i diket och kunde inte själv ta sig upp. Polisen tillkallades och mannen omhändertogs och på poliskontoret skulle han värmas upp. Han hade is i håret och en del grönslemmigt vatten. Vatten kokades och av misstag hölls kokande vatten direkt i halsen. Han överlevde både det kalla vattnet och det kokande. Han arbetade som vanligt dagen efter. Det var bra virke i arbetarna vid denna tid.

På mossen anlades Växjös första ishockeybana och vi kunde från andra våningen i lägenheten Södra Esplanaden se spelet.

Byggnadsmaterialet transporterades till Växjö på någon av järnvägarna. De fanns då tre av fyra spårvidder kvar. Från järnvägsstationen kördes materialet med häst och många åkare körde hela nätterna. Det blev mycket störande med hästarnas tramp mot gatstenarna. Det var alltid klagomål om detta störande med all rätt.

De första ritningarna var utformade så att det skulle vara källarlösa hus. På södersidan skulle man komma ut på en altan direkt på jorden och den var avgränsad mot grannen med en rosenspaljé mellan lägenheternas yta där två altaner låg intill varandra. Ritningarna ändrades då det skulle finnas skyddsrum under var fjärde lägenhet.

Byggnadskonstruktion plan med revetering, som fästes på vassmattor. Putsen lossnade på en del ställen och alla väggar förseddes med ny puts, men även den putsen lossnade och väggarna kläddes då med etenitplattor, vita på långsidorna och gula på gavlarna. I samband med detta arbete togs luckor/dörrar intill balkongdörrarna bort. De var målade i fyra olika färger; gul, grön, blå och rödaktig. De var inga klara färger. Balkongerna byggdes om och nytt taktegel lades på och vidare försågs vinden med lösullslager då den gamla isoleringen av torvströ torkat ihop.

Husen uppvärmdes med tre värmepannor, varav två var vanliga värmepannor och den tredje kallades gengaspanna. Pannorna eldades med helt halvmeterved, som var svår att få tag på. Det var ju krigstider och allt, som kunde användas för uppvärmning togs till vara, torp och gamla ladugårdar revs och skickades tillorstäderna.

Insatsen var 1.173 kr och hyran var 106:67 kr. Ett mindre belopp återbetalades av insatsen när byggföretaget överlämnade fastigheten till bostadsrättsföreningen. Husen utefter Södra Esplanaden och Tegnérgatan var färdiga för inflyttning i december 1944. Lägenheterna var efterfrågade och det var många unga familjer som köpte lägenheter. Många hyrde ut rum för att klara av hyran.

Jag var vicevärd till 1947 då byggföretaget överlämnade fastigheten till föreningen. Tomten var planerad med massor av träd och buskar och en medlem bad mig ordna så att han och jag skulle sköta trädgården, vilket jag gjorde, men sen ville han inte vara med. Jag fick därför själv sköta detta arbete.

Trivseln i bostadsrättsföreningen har hela tiden varit den bästa och många som flyttade in 1944-45 bor fortfarande kvar. Då föreningens handlingar kommit på avvägar vågar jag inte närmre gå in på ordföranden och styrelser under olika perioder.

Vid 50-årsjubileet var två som vuxit upp här närvarande; Göran Trollner, medlem och Anders Dahlin som var ombud för sin mor.

Den som är intresserad av stadsdelen Söders i Växjö byggnadsutveckling rekommenderas läsa ”Söder i Växjö – Kulturhistorisk byggnadsinventering och bevarandeförslag” som vid inventeringen 1982 upptar samtliga då befintliga byggnader samt foto på flera som rivits, t ex Läroverket, Graffmanska skolan mm.

Växjö i augusti 1994

KG Stenberg